

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної
конференції

Соціокультурні детермінанти
міжпоколіннєвої синергії:
політико-психологічний вимір



Львів — 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
Асоціація політичних психологів України
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Nottingham Trent University / School of Social Sciences (Great Britain)
High School of Health Sciences (Switzerland)
University of South Bohemia in České Budějovice (Czech Republic)

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної науково-практичної конференції

**«Соціокультурні детермінанти міжпоколінневої синергії:
політико-психологічний вимір»**

26 березня 2026 року



Львів – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут права, психології та інноваційної освіти
Кафедра теоретичної та прикладної психології
Кафедра практичної психології ментального здоров'я
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
Асоціація політичних психологів України
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Nottingham Trent University / School of Social Sciences (Great Britain)
High School of Health Sciences (Switzerland)
University of South Bohemia in České Budějovice (Czech Republic)

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної науково-практичної конференції

**«Соціокультурні детермінанти міжпоколіннєвої синергії:
політико-психологічний вимір»**

Львів, 26 березня 2026 року



Львів
Видавництво Львівської політехніки
2026

Редактор-упорядник:

Карпенко З. С., доктор психологічних наук, професор кафедри теоретичної та прикладної психології, Національний університет «Львівська політехніка»

Рецензенти:

Попович І. С. – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України

Пілецька Л. С. – доктор психологічних наук, професор

Чайка Р. М. – кандидат психологічних наук, доцент

Рекомендувала до друку та поширення через мережу

*Інтернет кафедра теоретичної та прикладної психології (протокол № 10 від 6.04.2026 р.),
Вчена рада Інституту права, психології та інноваційної освіти
НУ «Львівська політехніка» (протокол № 9/26 від 6.04.2026 р.)*

Соціокультурні детермінанти міжпоколіннєвої синергії: політико-психологічний вимір: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції, 26 березня 2026 р. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2026. – Режим доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2025/pages/32963/zbirnik-tez-konferencii.pdf>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова українська.

ISBN 978-966-994-160-2

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Соціокультурні детермінанти міжпоколіннєвої синергії: політико-психологічний вимір» (Львів, 26 березня 2026).

У збірнику представлено епістемологічні підходи до аналізу трансгенеративної ідентичності, особливості її символічного конструювання в умовах метамодерну; проблеми міжпоколіннєвої синергії та становлення меритократичних принципів у транзитивних суспільствах; роль медіа й цифрових технологій у процесах політичної соціалізації різних поколінь. Окреслено практичні стратегії забезпечення вікової різноманітності та ефективної міжпоколіннєвої взаємодії в умовах суспільних трансформацій.

Рекомендовано психологам, соціологам, політологам, філософам культурологам, педагогам та всім зацікавленим особам.

УДК 316.6:32:316.346.32

Ірина Сняданко	
Міжпоколіннева синергія як фактор подолання почуття самотності.....	257
Діана Логвінова	
Міжпоколіннева спадкоємність і трансформація цінностей сім'ї та виховання у дівчат 18-19 років і їхніх матерів.....	260
Леся Лях	
Адаптаційні стратегії подолання стресу у жінок після народження дитини.....	265
Галина Радчук, Тимофій Бутенко	
Посттравматичне зростання українських підлітків, які постраждали від війни.....	268
Євгеній Воропась	
Театр дітей та юнацтва як механізм міжпоколінневої синергії в умовах війни: харківський досвід.....	272
Емілія Максимова	
Трансгенеративний потенціал особистісної креативності підлітків як чинник психологічного благополуччя в умовах суспільних трансформацій.....	275
Арсен Климпуш	
Крос-секційний аналіз вікових відмінностей особистісних рис жінок.....	277
Тетяна Станіславська	
Травма передається, резилієнтність – теж. Про ресурси міжпоколінної передачі на матеріалі методики НІТТ-Q.....	280
Гліб Гайворонський	
Екзистенційні чинники психічного здоров'я осіб старшого зрілого віку...	282
Ксенія Гриняк	
Посттравматичне зростання як платформа для діалогу поколінь у трансформаційному суспільстві.....	285
Христина Мельник, Діана Логвінова	
Резильєнтність як ресурс психологічної адаптації різних поколінь в умовах невизначеності.....	288

РОЗДІЛ 6

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ВІКОВОЇ РІЗНОМАНІТНОСТІ В ПРОФЕСІЙНУ ЕТИКУ СУСПІЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ.....

Olena Kovalenko

Sociocultural and psychological determinants of tolerance in interpersonal communication of older adults.....292

Людмила Козловська

Стратегії управління віковою гетерогенністю в системі публічного управління: політико-адміністративний та аксіологічний виміри.....295

адаптаційні установки у конструктивні патерни поведінки, знизити рівень сприйманого стресу та забезпечити формування гармонійного емоційного зв'язку між матір'ю та дитиною.

Галина Радчук

*професор кафедри психології розвитку та консультування
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, доктор психологічних наук*
radchuk@tnpu.edu.ua

Тимофій Бутенко

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Психологія»
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка*
tymofiibut@gmail.com

ПОСТТРАВМАТИЧНЕ ЗРОСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДЛІТКІВ, ЯКІ ПОСТТРАЖДАЛИ ВІД ВІЙНИ

Актуальність дослідження. 24 лютого 2022 року стало днем відліку нової реальності для всього українського суспільства. Війна – травматична подія, однак за різних умов для різних осіб вона може мати різні наслідки. Пілотне дослідження «Індекс майбутнього», проведене у 2023 році показало, що 44% дітей і підлітків в Україні мають ознаки потенційного посттравматичного стресового розладу. Особливості підліткового віку визначають уразливість цієї групи населення у зіткненні з травмівною подією. Під загрозою перебуває формування ідентичності, автономії та емоційної саморегуляції підлітків (Zasiiekina, L, 2025). Утім, дослідники визначають посттравматичне зростання як досвід позитивних змін, що виникає у результаті боротьби з важкими життєвими кризами. Вони описують його як ситуацію, за якої розвиток особистості, принаймні в окремих сферах, перевищив свій попередній рівень, той, який був до того, як у житті з'явилася криза (Tedeschi, & Calhoun, 2004). Загалом науковцями констатовано, що вплив травмівної події на психіку людини може мати і позитивні наслідки, тобто привести до посттравматичного зростання. Як зазначають дослідники, ці зміни проявляються по-різному: як зростання цінування життя загалом, як наповнення соціальних стосунків смислами, як зростання почуття особистісної сили, як зміна пріоритетів, як збагачення духовного життя тощо (Климчук В.О., 2021).

У зв'язку з цим важливо простежити особливості проявів посттравматичного зростання у підлітків, які постраждали від війни, з метою створення відповідних психосоціальних програм.

Метою дослідження є емпіричне вивчення особливостей посттравматичного зростання українських підлітків, які постраждали від війни.

Організація та методологія. Для досягнення поставленої мети було обрано методика «Опитувальник посттравматичного зростання» Р. Тедеші та Л. Колхауна в адаптації Д.С. Зубовського (Зубовський Д.С., 2019). У даній адаптованій версії методика містить три шкали:

1. Фактор 1. Зміни у сприйнятті власного Я / нові можливості.
2. Фактор 2. Міжособистісні стосунки.
3. Фактор 3. Життєва філософія.

Водночас поряд із попередньою адаптованою версією методики ми використали й іншу адаптацію (Злишков В.Л. та ін., 2016), а точніше в частині інтерпретації результатів, де виокремлюється вже п'ять шкал, а саме:

1. Ставлення до інших.
2. Нові можливості.
3. Сила особистості.
4. Духовні зміни.
5. Підвищення цінності життя.

Емпіричне дослідження особливостей посттравматичного зростання проводилося у загальноосвітніх закладах Роганської громади Харківського району. До дослідження було залучено 88 учнів від 12 до 17 років.

Результати дослідження. На підставі аналізу результатів дослідження за методикою «Опитувальник посттравматичного зростання» Р. Тедеші та Л. Колхауна в адаптації Д.С. Зубовського виявлено такий розподіл рівнів посттравматичного зростання: низький – 23,9%, середній – 67%, високий – 9,1%. Таким чином, можна констатувати, що позитивні зміни, пов'язані з травмою, спостерігаються у більшості досліджуваних підлітків.

Як бачимо, сфера «Зміни у сприйнятті власного Я / нові можливості» (26.5) має найбільше середнє значення, що пов'язано з позитивними змінами у самосприйнятті разом з усвідомленням потенціалу до самореалізації. Фактор «Міжособистісні взаємини» (середні показники – 22.5) визначає позитивний перегляд цінності міжособистісних взаємин у досліджуваних. Найменші середні значення зафіксовані у сфері «Життєва філософія» (21.0), що визначає перегляд цінностей та прагнення до духовності.

Для детальнішого аналізу можливих напрямків посттравматичного зростання після стресу у підлітків звернемося до інтерпретації результатів методики в адаптації В.Л. Злишкова та ін. З'ясовано, що низький рівень розвитку посттравматичного зростання демонструють 21,6% підлітків, середній – 50%, а високий – 28,4%. Отже, можемо спостерігати значне збільшення показника високого рівня порівняно з попередньою інтерпретацією.

Порівняльний аналіз сфер посттравматичного зростання у підлітків продемонстровано на рисунку 1.

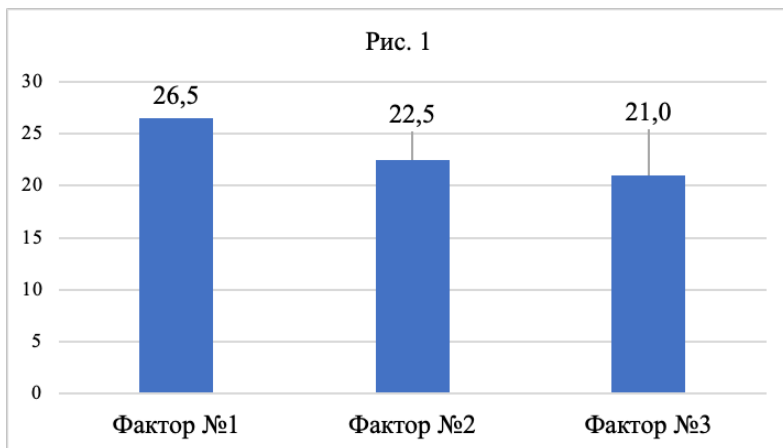


Рис.1. Розподіл емпіричних показників за сферами посттравматичного зростання у підлітків (n = 88)

Аналіз показників за сферами посттравматичного зростання (за другою версією інтерпретації результатів методики) показано в таблиці 1.

Таким чином, виявлено, що у 35,2% вибірки простежуються високі значення у сфері «Нові можливості». Це засвідчує усвідомлення підлітками розширення потенціалу до самореалізації внаслідок травми. 19,3 % досліджуваних отримали високий рівень за шкалою «Духовні зміни», що пов'язана з певним осмисленням важливих екзистенційних питань, завдяки релігійним практикам чи іншим категоріям духовності. Водночас 14,8 % досліджуваних підлітків мають високий рівень за сферами «Сила особистості» (долання життєвих труднощів через усвідомлення сили власної особистості) та «Підвищення цінності життя» (переосмислення цінності кожного нового дня). Найменша кількість підлітків (11,4%) демонструє посттравматичне зростання у сфері «Ставлення до інших», що виявляється у взаєминах з іншими, вираженні їх значущості для особистості, в емпатії, визнанні важливості міжособистісних стосунків.

Розподіл емпіричних показників за сферами посттравматичного зростання у підлітків, які постраждали від війни (n=88)

Сфери посттравматичного зростання	Показники (у відсотках)					
	Низькі значення		Середні значення		Високі значення	
Ставлення до інших	33	37,5	44	51,1	10	11,4
Нові можливості	24	27,3	32	37,5	31	35,2
Сила особистості	25	28,4	50	56,8	13	14,8
Духовні зміни	44	50	27	30,7	17	19,3
Підвищення цінності життя	35	39,8	40	45,5	13	14,8

Висновки. Війна є серйозним травмівним чинником, що впливає на психіку українських підлітків. Проте, це може призвести і до посттравматичного зростання як виникнення позитивних психологічних змін після переживання кризових подій, що виходять за межі звичайного людського досвіду. Це зростання включає усвідомлення нових можливостей, особистісний розвиток, набуття нових сенсів, цінування життя.

Емпіричне дослідження українських підлітків, які постраждали від війни, показало, що у більшості досліджуваних спостерігається посттравматичне зростання. Сучасні підлітки, які пережили жахи війни, часто демонструють більш позитивне ставлення до власної особистості, глибше усвідомлюють власний потенціал до самореалізації, пошук нових можливостей у таких складних обставинах, відкривають для себе нові сенси життя. Водночас можна виокремити ті сфери, у яких посттравматичне зростання спостерігається найменше. Насамперед це сфера міжособистісних стосунків (усвідомлення цінності соціальної взаємодії). Тому так важливо забезпечити простір, де підлітки вибудовуватимуть сталі соціальні зв'язки, зможуть відчутти відповідальність у суспільно важливих видах діяльності, а також розробляти і реалізовувати відповідні психосоціальні програми підтримки підлітків, які постраждали від війни. Звичайно, проведене емпіричне дослідження не вичерпує усіх питань окресленої проблеми. Перспективним є виявлення зв'язків між посттравматичним зростанням та індивідуально-психологічними характеристиками підлітків.